



Scenariusz godziny wychowawczej dla klas 1-3 przygotowany po mobilności kadry Szkoły Podstawowej nr 66 im. Misji Pokojowych ONZ z Oddziałami Sportowymi w Bydgoszczy w ramach projektu PO WER pt. *Zrozumienie dziecka autystycznego kluczem do sukcesu dydaktycznego*

autor: mgr Magdalena Gatza

Symbolem autyzmu jest kolor niebieski, proponujemy, aby ubrać się tego dnia na niebiesko.

Czas realizacji: 45min.

Cele główne:

- zapoznanie uczniów z definicją autyzmu,
- zapoznanie uczniów z cechami osób autystycznych,
- umożliwienie uczniom wczucia się w rolę osoby autystycznej i lepszego zrozumienia jej sytuacji,
- kształcenie postaw tolerancji oraz empatii wobec osób prezentujących pewne odmienne cechy.

Formy pracy:

- praktycznego działania,
- instrukcji i pokazu,
- analityczno-syntetyczna o charakterze wzrokowym i słuchowym,
- praca w grupach,
- praca w parach.

Środki dydaktyczne:

- woreczki i reklamówki foliowe, kartki papieru lub gazeta, papierki po cukierkach, owoce, np. mandarynka, pomarańcz, ananas i różne przyprawy (pieprz, cynamon, cukier waniliowy), kartki, kredki, rękawice kuchenne, pudełko, przedmioty o różnej fakturze np. miękkie - pluszak, szorstkie - pumeks, szczotka, twarde - kamień, kłujące – piłka z wypustkami i/lub o różnych kształtach.



Przebieg zajęć

A. Część wprowadzająca

Burza mózgów: „Co to jest autyzm?”, „Czy dzieci słyszały już ten termin?”, „Czy znają kogoś, kto ma autyzm?” – nauczyciel zapisuje pomysły dzieci na tablicy.

Nauczyciel zapoznaje dzieci z definicją autyzmu.

Autyzm jest zaburzeniem neurorozwojowym. Występuje zazwyczaj w pierwszych trzech latach życia. Charakteryzuje się głębokimi zaburzeniami relacji społecznych, deficytami w werbalnej i niewerbalnej komunikacji oraz stereotypowymi i powtarzającymi się wzorcami zachowań i zainteresowań¹.

Pierwsze objawy ujawniają się już na etapie okresu dziecięcego i trwają tak naprawdę do końca życia. Autyzm cechuje brak reakcji ze strony dziecka na polecenia, brak zabawy z rówieśnikami, trudności z wyrażaniem emocji czy porozumiewaniem się zarówno za pomocą gestów jak i mowy. Często zachowanie autystycznego dziecka odbieramy jako dziwne. Nie do końca wiadomo co tak naprawdę powoduje autyzm, jednak za główny czynnik uważa się genetykę².

B. Część właściwa: przeprowadzenie zabaw pozwalających poznać świat osób ze spektrum autyzmu

Zaproponowane zabawy powstały z inicjatywy fundacji „Zobacz mnie” (celem fundacji ZOBACZ MNIE jest pomoc dzieciom, których dotychczas nie dostrzegł nikt inny. Wspieranie ich w walce z przeciwnościami losu)³.

¹ T. Pietras, A. Witusik, P. Gałęcki, *Autyzm – epidemiologia, diagnoza i terapia*. Continuo, Wrocław 2010.

² A. Waś, P. Sobaniec, B. Kiryluk, K. Sendrowski, D. Otapowicz, *Czy to autyzm? Trudności w diagnozie*, 2018, online: https://neurologia-dzieciecia.pl/neurologia_41-105-110.pdf, [dostęp: 20.11.2021 r.].

³ <http://www.kta.szczecin.pl/wp-content/uploads/2019/03/Scenariusz-zaj%C4%99%C4%87-2-kwietnia-e-educacja.pdf> [dostęp: 23.11.2021 r.].



1. Zabawa I

Nauczyciel zachęca dzieci do zrobienia w klasie małego chaosu. Dzieli dzieci na grupy:

grupa 1 – dzieci rozmawiają,

grupa 2 – dzieci śpiewają ostatnio nauczoną piosenkę,

grupa 3 – dzieci maszerują,

grupa 4 – dzieci klaszczą rytmicznie w ręce,

grupa 5 – dzieci szeleszczą woreczkami, reklamówkami foliowymi, kartkami papieru, gazetami.

Podczas pracy grup nauczyciel wypowiada polecenia, np. wykonajcie 5 podskoków, wskażcie zielone rzeczy w klasie, przybijcie piątki. Ważne, by nauczyciel nie podnosił głosu, mówił naturalnym tonem, można dwukrotnie powtórzyć polecenie (nie chodzi o to, żeby zadanie było wykonane, ale by dziecko doświadczyło trudności z odbiorem informacji przez osobę z autyzmem).

Po ukończonej zabawie nauczyciel zadaje pytania.

- Czy łatwo było usłyszeć zadanie?
- Czy od razu polecenie było zrozumiałe?
- Czy to zadanie było łatwe?
- Co podobało się w tym zadaniu, a co nie?

Nauczyciel wyjaśnia, że dzieci z autyzmem odbierają otaczający je świat inaczej (ani lepiej, ani gorzej, po prostu inaczej). Podobnie – jak my – odbierają świat wszystkimi zmysłami, ale w przeciwieństwie do nas mają bardziej lub mniej wrażliwe zmysły. Wymaga to od nich dużo wysiłku.

2. Zabawa II

Nauczyciel wybiera kilku uczniów, zakrywa im oczy i daje posmakować przygotowane owoce lub przyprawy. Dzieci starają się nazwać smakowane lub wąchane produkty.



Nauczyciel wybiera kilku uczniów i wyjaśnia, że będą musiały rysować to, o co poprosi nauczyciel, np. dom, drzewo, auto, jednak będą musiały wykonać to zadanie w rękawicach kuchennych.

Następnie nauczyciel zaprasza do zabawy z „magicznym pudełkiem” – jest to pudełko, w którym nauczyciel wcześniej umieszcza przedmioty o różnych fakturach, np. coś miękkiego, szorstkiego, twardego, kłującego i/lub kształtach. Zadaniem wybranych uczniów jest odgadnąć z zamkniętymi oczami jaki przedmiot jest ukryty w pudełku, tylko za pomocą dotyku.

Po ukończonej zabawie nauczyciel zadaje pytania

- Czy zadanie było łatwe czy trudne?
- Czy udało się rozpoznać poprawnie faktury w kartonie?
- Czy rysowanie w rękawicy było łatwe i przyjemne?
- Jak się czuli podczas wykonywania ćwiczenia?
- Co w zadaniu podobało się, a co nie?

Nauczyciel wyjaśnia, że dzieci z autyzmem często mają trudność z odbieraniem informacji z różnych zmysłów (oczy, uszy, nos, dotyk). Czasem czują za słabo, jak przez taką grubą rękawicę, czasem jednak czują za mocno, tak że sprawia im to ból, można to porównać do ukłucia igłą.

3. Zabawa III

Nauczyciel odczytuje przysłowia:

- patrzeć na kogoś z góry;
- baba z wozu koniom lżej;
- gdzie kucharek sześć tam nie ma co jeść;
- niedaleko pada jabłko od jabłoni;
- darowanemu koniowi w zęby się nie zagląda;
- chcąc poznać przyjaciela trzeba z nim beczkę soli zjeść;
- dzieci i ryby głosu nie mają.



Zadaniem dzieci jest zastanowić się, co oznaczają dane przysłowia. W zależności od grupy, uczniowie mogą pracować w parach, grupach lub indywidualnie.

Po ukończonej zabawie nauczyciel zadaje pytania:

- Czy zadanie było łatwe, czy trudne?
- Co sprawiło trudność?
- Czy znaczenie każdego przysłowia udało się właściwie odgadnąć?

Nauczyciel podsumowuje, że dzieci z autyzmem często nie mówią, zamiast słów używają gestów, obrazków, niekiedy tabletów, które są ich głosem. Niezależnie od tego, czy osoba z autyzmem mówi czy nie, może mieć trudności z właściwym zrozumieniem tego, co mówią inni – trochę jak kalambury, nie zawsze osoba z autyzmem odgadnie właściwie hasło, które do niej mówicie. Często zdarza się, że osoba ze spektrum nie rozumie żartów czy przysłów. Rozumie je dosłownie, pomijając głębsze znaczenia – nie jest to nic śmiesznego, po prostu tego nie wie. Tak jak wy nie znaliście od razu wszystkich przysłów, dopiero z czasem musiał je wam ktoś wytłumaczyć, ich nauczyć.

C. Podsumowanie zajęć

Nauczyciel podsumowuje zabawy i wyjaśnia, że dzieci z autyzmem inaczej niż my odbierają świat. Czasem zajmuje im to więcej czasu. Czują świat słabiej, jak przez rękawice, czasem za mocno – jak kłucie igłą. Niekiedy mimo dużej chęci posiadania kolegów i koleżanek, nie potrafią właściwie zrozumieć tego, co inni do nich mówią. Ważne, aby pamiętać, że są to osoby, które mają takie same potrzeby jak każdy z nas, tylko przez swój sposób odbierania świata jest im trudniej. Osoby ze spektrum chcą czuć otaczający je świat, chcą wiedzieć, że coś jest miękkie, twarde, kłujące. Chcą czuć zapachy, smaki. Chcą mieć kolegów/koleżanki, ale niestety nie wiedzą, jak to zrobić, a często też są odrzucani, bo różnią się od pozostałych dzieci. Wiele spośród osób z autyzmem jest w czymś wybitne, np. mogą mieć doskonałą pamięć (potrafią, np. zapamiętać daty z kalendarza sprzed wielu lat i pamiętać pasujący dzień tygodnia), niektórzy mają świetny słuch (po jednej próbie wiedzą już jak zagrać utwór na instrumencie, albo potrafią zagrać go tylko ze słuchu), niektórzy są rewelacyjnymi malarzami, a inni matematykami (szybko obliczą skomplikowane działanie w pamięci).